

Inhoud

1. Terugblik activiteiten 2013 en plannen voor 2014	2
2. Historische avond op 23 april in Eben-Haëzer	15
3. Andoburg/DigiShop neemt systeembeheer over	16
4. Expositie 700 jaar kerkgeschiedenis	18
5. Expositie familie De Beaufort en Den Treek-Henschoten	20
6. Parklaan 10: eerst het wild, nu het gebit	23
7. Woudenberg in de landelijke dagbladen 1939-1945 (3)	24
8. Het duetje aan de Poort	26
9. Wederom bezoek uit Canada	28
10. Nieuwe aanwinsten	30
11. Historische films in de Oudheidkamer	34
12. Jaarlijkse minimumdonatie naar € 15	35
13. Veertig jaar Bibliotheek Woudenberg	36

1. Terugblik activiteiten 2013 en plannen voor 2014

Het is traditie dat op oudejaarsdag alle vrijwilligers van het afgelopen jaar uitgenodigd worden in de Oudheidkamer voor een 'eindejaars-schouderklopje'. Samen met hun partners verhalen we onder het genot van een oliebol en een drankje, wat er allemaal is gedaan en wat er het aankomende jaar gaat gebeuren.

Hierna volgt een overzicht zoals dat op oudejaarsdag is besproken door de voorzitter.

Voorzitter Johan de Kruijff houdt zijn toespraak. (foto Wim de Greef)

Bestuur, vrijwilligers en donateurs

In 2013 heeft het bestuur zeven keer vergaderd. Het is een actief bestuur waar ieder zijn of haar taken, geholpen door coördinatoren en vrijwilligers, met grote zelfstandigheid en verantwoordelijkheid uitoefent.

Het bestuur inclusief het aantal vrijwilligers bestaat nu uit vijftig personen. Vaak wordt dat aantal verdubbeld door de inzet van hun partners of kinderen. De attente Piet de Kruif zorgt namens Oud Woudenberg voor de aandacht bij bijzondere gebeurtenissen in voor- en tegenspoed bij onze vrijwilligers.

Het aantal donateurs bedraagt op 31 december 2013 het mooie getal 777. Dit betreft adressen en om het lezersaantal te bepalen, mag dat gerust met drie vermenigvuldigd worden.

ANBI-instelling

Stichting Oud Woudenberg is al jaren een officiële Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Deze status geeft fiscale voordelen voor de schenker en voor ons.

Om deze status te mogen behouden waren we verplicht vóór 1 januari 2014 veel achtergronden te publiceren op onze website

www.oudwoudenberg.nl zoals onze doelstellingen, financiële positie, activiteiten en plannen. Recent hebben we dat toegevoegd en zullen we steeds moeten actualiseren.

Samenwerking met gemeente, koepelstichting en cultuurhuispartners

In 2013 heeft de nieuwe gemeentelijke beleidsmedewerker

Marieke Meeuwenoord met het bestuur gesproken over bij ons levende wensen. Onze nieuwe cultuurwethouder G.A. (Gijs) de Kruif heeft de Oudheidkamer bezocht en met het bestuur gesproken over onze activiteiten. Hij blijkt een medestander te zijn voor wat wij ondernemen.

Herman Schouten is namens onze stichting bestuurslid van de Cultuurhuis Koepelstichting. In 2013 heeft hij namens Oud Woudenberg deelgenomen aan de door de gemeente Woudenberg gecoördineerde bijeenkomsten om bezuinigingen te vinden op het culturele vlak voor de gemeentelijke begroting. Uitkomsten daarvan worden in 2014 bekend gemaakt.

Hanneke Weijers is onze cultuurcoördinator en zij verzorgt in deeltijd de samenwerking tussen de cultuurhuispartners om, waar nodig tot een gezamenlijk programma te komen. In verband met de zwangerschap van Hanneke heeft Christianne Geerdes van de Bibliotheek haar werk gedurende vier maanden voortreffelijk waargenomen.

Annie Robbertsen zit namens Oud Woudenberg in de programmering van het Cultuurhuis.

Ontruimingsoefeningen

In 2013 is het calamiteitendraaiboek voor het Cultuurhuis gereed gekomen en aan de hand daarvan zijn enkele ontruimingsoefeningen georganiseerd met behulp van experts. De daaruit zichtbare tekortkomingen worden hopelijk in 2014 opgelost.

Op de toeg van 'Café De Poort' ligt een verkort ontruimingsplan.

Onze vrijwel altijd aanwezige Gerrit van de Berkt is bedrijfshulpverlener (BHV-er) namens Oud Woudenberg.

Schoonmaak

Onder leiding van Neelie Hek en Annie Robbertsen hebben we een eigen schoonmaakploeg. Zij zorgden er bij toerbeurt voor dat het er bij ons ook het afgelopen jaar weer altijd *spic en span* uitzag.

Hete zomer

Ondanks het aanbrengen van vier afzuigers in de glazen koepel lopen de temperaturen in het Cultuurhuis en daarmee de Oudheidkamer (te) hoog op tijdens warme dagen. De bovenste etage heeft last van doordringende warmte vanaf het platte dak. In juli en augustus zijn we daarom verschillende dagen noodgedwongen dicht geweest.

Via de koepelstichting wordt gezocht naar oplossingen.

Gastvrouwen en gastheren Oudheidkamer

Wij hebben een leuke groep van circa dertig vrijwilligers die tijdens de openingsuren in duo's aanwezig zijn. Daarnaast zetten verschillende gastvrouwen en gastheren zich ook in bij lezingen en evenementen in de Oudheidkamer.

Vandaag is een schouderklopje aan allen op zijn plaats.

De Oudheidkamer was tot april 2013 gedurende vier dagdelen per week geopend. Na de evaluatie van 16 april 2013 is besloten ook op zaterdagmorgen open te zijn en spontaan boden voldoende gastvrouwen en gastheren zich daarvoor aan.

Op 2 oktober 2013 hebben we met al onze gastvrouwen en gastheren een bezoek gebracht aan de Pyramide van Austerlitz. Het doel is kennis op te doen van de Pyramide en hoe daar de gidsen hun gasten rondleiden. Met deze kennis kunnen onze Oudheidkamergasten geïnformeerd worden en eventueel worden doorverwezen.

In 2014 willen we onder leiding van Mees de Man een bezoek brengen aan de expositie 'Grebbeleinie in het Vizier' bij Hoeve de Beek. Regelmatig wordt de handleiding gastvrouwen en gastheren aangepast, ook in 2014 zal een versie met de laatste wijzigingen worden gemaild. Wij willen in 2014 meer activiteiten ontwikkelen om het aantal gasten dat de Oudheidkamer bezoekt te verhogen. Een van de nieuwe activiteiten is het draaien van historische films (zie hoofdstuk 11 van dit boekje).

Draaien van historische films

In november en december is proefgedraaid om historische films in de Oudheidkamer te tonen. Na enkele technische haperingen is dat goed gelukt. Vanaf 1 januari 2014 wordt tijdens de openingsuren op elke dinsdagmorgen en vrijdagavond een historische film getoond. Via pers en websites wordt de Woudenbergse gemeenschap op de hoogte gehouden welke film draait. Hiermee hopen we dat op de stillere momenten meer gasten de Oudheidkamer bezoeken.

Vrijwilligers, bestuur en partners genieten van koffie met een oliebol en nemen het afgelopen jaar met elkaar door. (foto Wim de Greef)

Onderzoeksruimte

In de onderzoeksruimte zijn ondergebracht: de bibliotheek, foto's en ansichtkaarten, geografische kaarten en luchtfoto's, documenten en archiefstukken, themaverzamelingen en de verzameling krantenknipsels. Van al deze deelcollecties wordt een catalogus gemaakt onder leiding van Wim de Greef. De bibliotheek is overzichtelijk en gedocumenteerd en wordt bijgehouden door Hans van de Munt en Govert Ekelmans. Fred Tempelman vult de catalogus met de collectie krantenknipsels. Eerder heeft hij de schilderijen geïnventariseerd. De foto's en ansichten zijn volledig gedigitaliseerd en met het programma FotoStation Easy op tekst doorzoekbaar. Wim Schipper onderzoekt de achtergronden rond ons oorlogsmonument bij de begraafplaats.

Automatisering

Onze automatisering heeft naar buiten toe een forse stap vooruit gemaakt, door onze betekste fotocollectie via 'Reis door de Tijd' en de website www.woudenbergopdekaart.nl toegankelijker te maken. Ook intern is het nodige verder geautomatiseerd. Er is een netwerk aangelegd in de onderzoekskamer waarbij meerderen tegelijk kunnen werken aan onderzoek of catalogiseren van de collecties en raadplegen van de fotocollectie. Ook zijn er toegankelijke verbindingen aangelegd met thema's in de Oudheidkamer. In het najaar van 2013 is met Andoburg/DigiShop overeenstemming bereikt voor professioneel systeembeheer. Andoburg/DigiShop heeft een server/back-up systeem bij ons geïnstalleerd met de modernste software. Op afstand kunnen zij ons automatiseringssysteem onderhouden en problemen oplossen. Daarnaast hebben zij ons geholpen om als ANBI-instelling gebruik te maken van gesubsidieerde professionele software. Als klap op de vuurpijl hebben zij ons een prachtige korting van 50% gegeven op de server en de installatie. Door de modernste software zijn we straks in de gelegenheid jongeren te vragen digitale projecten te begeleiden. Rudy de Jongh is bereid om in 2014 zich als systeembeheerder in te zetten. In januari 2014 kregen Rudy, Wim de Greef en ondergetekende een uitgebreide instructie over systeembeheer bij Andoburg/DigiShop.

Onderzoek 'De geheimen rond kamp Amersfoort'

Ondergetekende Johan de Kruijff is een diepgaand onderzoek gestart naar de achtergronden van het tussen Woudenberg en Leusden aange-

legde schijnvliegveld 1940-1945. Daarbij komen veel andere onbekende details naar voren.

Het onderzoek duidt erop dat er volgens meerdere ooggetuigen waarvan het interview op film is vastgelegd, veel meer is gebeurd dan tot op heden bekend was.

In 2013 is voor het onderzoek een verdere samenwerking gezocht met stichting Kamp Amersfoort en met de Historische Kring Leusden (HKL), waarbij ook Herman Schouten zich heeft aangesloten.

Zowel Gert Stein en Harry Ruis van Kamp Amersfoort als Ronald Polak en Jan van Laar van de HKL zijn heel open en wisselen veel informatie uit. De naamgeving van het onderzoek dekte de lading niet meer en werd gewijzigd in 'de geheimen rond kamp Amersfoort, met onthullingen over Den Treek'. Voordeel van deze naam is dat door de naam 'Kamp Amersfoort' men precies weet dat het de periode 1940-1945 betreft en dat de plek (Den Treek) gemakkelijk geduid kan worden.

In november 2013 is in het Algemeen Dagblad een oproep voor ooggetuigen gedaan en vele reacties volgden. Deze reacties worden in 2014 opgepakt en uitgewerkt. In 2014 wordt ook onderzoek gedaan naar vliegtuigcrashes in de Tweede Wereldoorlog in Woudenberg.

Onderzoek naar het ontstaan van Woudenberg

Drs. Pieter Koekkoek, kerkhistoricus en predikant van de Protestantse Gemeente De Voorhof, deed in 2012 en 2013 onderzoek naar de geschiedenis van de oorsprong van Woudenberg. Dit onderzoek heeft hij samen uitgevoerd met Derk Eilander, bodemkundige en onderzoeksmedewerker van Oud Woudenberg en Carina Verschoor, die haar masteropleiding archeologie aan de Universiteit Leiden doet.

In de afgelopen maanden werden zij tevens bijgestaan door de bekende paleo-geograaf dr. Henk Weerts¹.

De uitkomst van het onderzoek werd op de historische avond van 13 november 2013 aan een volle zaal in Eben-Haëzer gepresenteerd en als volgt samengevat:

Het westelijk gebied van Woudenberg vanaf de Poort tot aan de rotonde bij de Zeisterweg, ligt in een 'putje'.

Het oudste deel van Woudenberg, ongeveer het gebied van de Voorstraat met de woningen en achtertuinen daar, was in de dertiende eeuw omgracht. Bij het graven van de grachten is hiertussen grond opgebracht, waardoor als het ware een 'bergje' werd geschapen.

¹ paleo = de oudste periode betreffend

Dit 'bergje', een ophoging van ongeveer drie hectare groot, werd in combinatie met het 'woud' van het Westerwoud, bestaande uit moerasbegroeiing en kreupelhout, tot *Woudenberg*.

Bij het uitgraven van de kelder van DigiShop werd het bewijs geleverd dat de meest zuidelijke gracht ongeveer 3 meter breed en ruim 2 meter diep was. De huidige zuidelijke kerkgracht is nog het enige restant van deze omgrachting.

Grondboringen tot ongeveer anderhalve meter tot op de oude stuifzanden hebben duidelijkheid gebracht in de grondstructuur van dit gedeelte. Datering aan de hand van zaden en pollen bleek echter niet mogelijk. De opgedane gegevens in vergelijking met overgeleverde archiefstukken doen vermoeden dat het waarschijnlijk is dat dit oudste gedeelte van het dorp is ontstaan in 1240 of 1241. Omdat uit archiefstukken blijkt dat 1240 een uitzonderlijk nat jaar was en het jaar daarop uitzonderlijk droog, is de uitkomst volgens Pieter Koekkoek dat het ontstaansjaar op 1241 kan worden vastgesteld. Enkele jaren na het ontstaan van dit centrum is vlak ten zuidwesten hiervan het eerste kasteel van Woudenberg door Elias van Rijningen gebouwd. Vermoedelijk was dit tussen 1260 en 1270. De uitkomst van dit alles is voor Pieter Koekkoek een reden om de gemeente Woudenberg en Oud Woudenberg het idee aan de hand te doen in 2016 het 775ste geboortjaar uitbundig te vieren.

Drs. P.B. Koekkoek zal in 2015 een wetenschappelijk artikel over dit onderzoek publiceren.

Stichting Oud Woudenberg heeft dankzij deze bevlogen onderzoekers en enkele Woudenbergse sponsors weer een van haar doelen bereikt.

Fotocollectie

De fotocollectie met beschrijvingen wordt gecoördineerd door Cor Roodnat en Bertus Mulder. In de afgelopen vijftien jaar zijn met behulp van verschillende vrijwilligers circa 10.000 foto's gescand en deels van tekst voorzien. Dit scannen en 'beteksten' houdt niet op, want nog steeds krijgen we oude foto's en moeten nog veel foto's een bijschrift krijgen.

Gefilmde interviews met Woudenbergers

Ondergetekende houdt vele interviews met prominente Woudenbergers, die de seniorenleeftijd hebben bereikt. Meestal wordt dit op video opgenomen. Op historische avonden worden enkele van deze interviews getoond, gevolgd door herhalingen tijdens de dinsdag en vrijdag in de Oudheidkamer. Gezien de reacties is dat zeker in de smaak gevallen en zal vervolgd worden met andere Woudenbergers.

Nog een foto van de oudejaarsbijeenkomst. Hier wordt aandachtig geluisterd naar een uitleg van onderzoeker Derk Eilander. (foto Wim de Greef)

Kelderdepot

De rolarchieven in ons kelderdepot zijn voorzien van planken, waardoor wij beschikken over ruim 300 meter stellingruimte. Daar liggen in dozen onze kleine historische objecten en verder schilderijen, bodemvondsten, textiel en tijdschriften.

De grotere objecten zijn in een loods elders opgeslagen. Er is een begin gemaakt om een catalogus te maken van alle stukken die in het kelderdepot liggen. Teus Hek, Hans van de Munt, Marco Feenstra en andere vrijwilligers hebben hier goed werk verricht en willen hiermee doorgaan.

Collectie Woudenbergse bodemvondsten

Marco Feenstra heeft zich in 2013 spontaan gemeld om onze in het kelderdepot opgeslagen collectie bodemvondsten te analyseren en te catalogiseren. Een deel hiervan is door Wim de Greef verzameld rond zijn woning aan 't Schilt. Deze ligt op het terrein van het eerste Woudenbergse kasteel. Ook tijdens de recente ingraafwerkzaamheden van de glasvezelkabel door ons dorp heeft hij veel veilig kunnen stellen.

Privé-archieven digitaliseren

Herman Schouten richt zich op het digitaliseren van de archieven van Ridderhofstad Geerestein en Ridderhofstad Groenewoude.

Daarnaast worden dagboeken van prominente personen uitgewerkt. De resultaten zullen in de aankomende jaren zichtbaar worden in verschillende thema's in de Oudheidkamer.

Herman digitaliseert op dit moment ook het eigen archief van Stichting Oud Woudenberg

Open Monumentendag/Cultuurdag op 14 september 2013

Deze dag valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en wordt voor wat betreft het monumentendeel bij toerbeurt in Scherpenzeel, Renswoude of Woudenberg gehouden.

Dit jaar was Renswoude aan de beurt. Een aantal bestuursleden was aanwezig als genodigde bij de uitstekend georganiseerde opening in kasteel Renswoude. Bestuursleden van Oud Renswoude ontvingen ons in prachtige kasteelklederdracht.

De gemeente Woudenberg organiseerde op deze dag in Woudenberg de Cultuurdag. Dit gaf in het verleden een spagaat voor het bestuur van Oud Woudenberg. Na overleg met en via de colleges van de betrokken drie gemeenten werden goede afspraken gemaakt, waardoor Oud Woudenberg vanuit het Cultuurhuis ook mee kon werken aan de Cultuurdag. Het thema van die dag was: 'Culturele Proefdag'. In en om het Cultuurhuis werden vele proefkramen opgesteld en meerdere multiculturele optredens verzorgd.

Medewerking aan de 'Drie Dolle Dwaze Kunstdagen'

Op 9, 10 en 11 augustus organiseerde Kunst en Cultuur deze dagen.

In onze Oudheidkamer werden prachtige filmopnamen gemaakt met jeugdige Woudenbergse acteurs.

Annie en Cor Robbertsen zorgden voor de nodige attributen waaronder historische kledij en zowaar een echte ezels.

Jaarlijks historische uitstapje

Ody Honders en Herman Schouten hebben op 8 september een prachtige reis voor zestig deelnemende donateurs georganiseerd naar voormalig werkeiland Neeltje Jans in Zeeland.

De deskundige sturing van de bus was weer in handen van onze gezellige vrijwilliger Bertus Brouwer.

Historische avonden op 10 mei en 13 november

De door Oud Woudenberg verzorgde historische avonden in Eben-Haëzer staan flink in de belangstelling en trekken volle zalen.

Op 10 mei 2013 hadden wij ruim 240 bezoekers voor het gefilmde indrukwekkende verhaal, van de in de oorlog in Polen tewerkgestelde Woudenberger Henk van Ginkel. Na de pauze vertelde Mees de Man ons over oorlogsgebeurtenissen in en om Woudenberg.

Op 13 november 2013 vertelde Gerrit van de Lagemaat, via de opgenomen film, zijn levensverhaal met nadruk op zijn oorlogservaringen en het hilarische verhaal waarop hij zijn vrouw heeft leren kennen.

Na de pauze heeft drs. P.B. Koekkoek uitleg gegeven over het onderzoek naar het verleden van Woudenberg (zie eerder in dit artikel).

Haantjesdag

Zoals elk jaar doen we mee aan Haantjesdag. In een stand brengen vrijwilligers bij toerbeurt onze activiteiten onder de aandacht en lukte het opnieuw meerdere donateurs te werven. In het kader van tweehonderd jaar koninkrijk stond in de hal van het Cultuurhuis en in de Oudheidkamer een repro van ons koningspaar onze gasten op te wachten.

Kroon op het wapen van Woudenberg

De gemeente Woudenberg heeft het wapen als logo in haar publieksuitingen. Enkele bestuursleden waren bezorgd dat daarmee de in 1953 door een Koninklijk Besluit toegekende kroon verdwenen zou zijn.

De burgemeester heeft ons daarop uitgenodigd en met de gemeentevoorlichter werd uit de doeken gedaan dat het logo uit respect heel dicht bij het wapen is gehouden en dat bij officiële gelegenheden het volledige wapen wordt gebruikt.

Publicaties

In 2013 is onder leiding van Wim de Greef het blad *Oud Woudenberg*, vol interessante wetenswaardigheden, vier keer uitgebracht.

De bezorging (en buiten Woudenberg veelal verzending) van de boekjes onder leiding van Jan van Egdome, heeft zoals altijd er voor gezorgd dat alle donateurs tijdig een exemplaar in de bus hebben kregen.

Lezingen

Mees de Man heeft op 29 oktober 2013, opnieuw in samenwerking met de bibliotheek, een prachtige en vrolijk getinte lezing gehouden over het thema 'Vorst en Volk'.

De Oudheidkamer was goed gevuld met aandachtige toehoorders.

Project 'Toen en Nu'

In de krant *De Woudenberger* heeft Oud Woudenberg vanaf 2013 een vaste tweewekelijkse rubriek over historische thema's.

Ody Honders schrijft deze historische thema's en is zo enthousiast dat hij de artikelen voor de komende 24 maanden al min of meer klaar heeft. Mees de Man vergelijkt foto's van nu met foto's van toen en schrijft daar belevenissen bij.

Vaste expositiethema's

In de expositieruimte van de Oudheidkamer zijn in 2013 de volgende vaste thema's ingericht:

- thema 'Woudenbergse schoolklas uit 1900'
- thema 'Woudenbergse heerd' (woonkamer)
- thema 'Café De Poort'
- thema 'Kerk in Woudenberg'
- thema 'Tafel Reis door de Tijd'
- thema 'Woudenberg op de kaart.nl'
- thema 'Tabak' en thema 'Gemeentehuis'
- thema 'Ridderhofsteden en Landgoederen'
- thema 'Pyramide van Austerlitz' (op Woudenbergs grondgebied)
- thema 'Woudenbergse (Vallei) klederdracht'

Thema 'Schoolklas'

Elke zes weken is het feest in de Oudheidkamer. Dan bezoeken de groep-5 kinderen van een van de basisscholen uit Woudenberg onze Oudheidkamer en kunnen zij een aantal oude gebruiken ervaren. De vrijdagavond daaropvolgend mogen ze terugkomen met hun familie om te laten zien wat ze gedaan hebben en zien ze de daarbij gemaakte foto's. Het is dan een drukte van belang; erg leuk.

Thema 'Pyramide van Austerlitz'

Voorzitter Johan de Kruijff neemt als adviseur deel in de gidsenvergaderingen van de Pyramide van Austerlitz. Oud Woudenberg wil, waar mogelijk, de gidsengroep en Landschap Erfgoed Utrecht helpen in het ontwikkelen van thema's voor bezoekers van dit imposante monument uit de Franse tijd.

We hebben ook pogingen gedaan om met sponsorgelden een brief van Napoleon, gericht aan de bouwer van de Pyramide, generaal De Marmont, aan te kopen. Dat is vanwege de hoge vraagprijs uiteindelijk niet gelukt.

Facebookpagina: 'Je bent een echte Woudenberger als ...'

De manager van de uitspanning van de Pyramide van Austerlitz, Antwan van der Aa heeft een succesvolle facebookpagina opgezet:

'Je bent een echte Woudenberger als ...'

Hij heeft onze hulp gekregen voor oude foto's uit onze collectie.

Ondergetekende zet regelmatig een (gecensureerde) foto met een specifieke vraag op de pagina.

Vele verrassende opmerkingen worden dan door lezers geplaatst.

Wij bevelen van harte deze pagina aan om mee te lezen of mee te schrijven.

Thema 'Kerk in Woudenberg'

In 2013 heeft deze expositie een flinke uitbreiding onderging onder leiding van Piet de Kruif. Vooral is de (bouw)historie van de grote kerk meer in beeld gebracht.

Thema 'Tafel Reis door de Tijd'

Het Coöperatiefonds van de Rabobank Woudenberg-Lunteren heeft ons in oktober 2013 verrast met een gift van € 4000 voor de aanschaf van vijf *touch-screens*. Deze aanraakschermen zijn in de afgelopen tijd gevuld met Woudenbergse foto's en teksten uit onze collecties. Hiermee kunnen onze gasten digitaal bladeren in het verleden.

Thema 'Ridderhofsteden en Landgoederen'

Oud Woudenberg heeft voor de aankomende jaren zich als doel gesteld meer zichtbaar te maken welke grote invloed de landgoederen, waaronder Den Treek-Henschoten, Geerestein, de Boom en Lambalgen op de ontwikkeling van Woudenberg hebben gehad.

Mevrouw jkvr. L.F.E. Eschauzier-van den Bosch, een achterkleindochter van onze burgemeester J.B. de Beaufort (1847-1924), heeft in 2013 een prachtige collectie oude voorwerpen van de familie De Beaufort geschonken. Een deel was afkomstig van Huize Laanzicht, waaronder een prachtige koetsiersjas voorzien van Beaufortknopen en gemaakt door de overgrootvader van onze secretaris Ody Honders. Binnenkort zult u daarover een wisselexpositie in de Oudheidkamer aantreffen.

Op dit moment is contact gaande tussen ons bestuur en de bestuurders van landgoed Den Treek-Henschoten evenals Stichting Pyramide van Austerlitz.

Wisselexposities

Thema 'Winterpret'

In januari en februari 2013 is de expositie met thema 'Winterpret' door Annie Robbertsen opgezet. Daarbij kwamen de prestaties van de Woudenbergse schaatsers van weleer, Ed Verheijen en Rieneke Demming volop in beeld. Wij verzorgden op 18 januari 2013 een filmavond over de Elfstedentocht en op 7 februari 2013 vertelde Ed Verheijen zijn ervaringen als chef de mission van de Olympische Winterspelen 2006. Thema Winterpret is tevens succesvol door de andere partners van het Cultuurhuis overgenomen

Thema 'Oranje Boven' en Oud Woudenberg ontvangt de oranje strik

Op 13 april opende burgemeester T. Cnossen de expositie 'Oranje Boven' in de hal van het Cultuurhuis. In de hal stond een beeltenis van koningin Maxima en in de Oudheidkamer van koning Willem-Alexander met koningsmantel. Dit thema was het initiatief van Oud Woudenberg. Tot onze verrassing reikte de burgemeester de oranje strik uit aan vijf Woudenbergse initiatieven waaronder Oud Woudenberg ten overstaan van Annie Robbertsen.

Namens het bestuur bedank ik alle vrijwilligers met hun partners voor hun belangeloze en fantastische inzet, die zij opnieuw in het afgelopen jaar hebben gegeven.

Johan de Kruijff, voorzitter

2. Historische avond op 23 april 2014 in Eben-Haëzer

Het blijven trekkers, die historische avonden. Vooral de films over bekende Woudenbergers en de keuze van de onderwerpen hebben de laatste jaren een enorme impuls aan de bezoekersaantallen gegeven. Eben-Haëzer puilt uit van mensen die ervan getuigen een aangeboren affiniteit met de geschiedenis van hun dorp en Stichting Oud Woudenberg te hebben. Opnieuw laten wij een uitnodiging uitgaan om een dergelijke inspirerende avond te bezoeken, namelijk op 23 april 2014. Deze keer wordt de film gedraaid die is opgenomen tijdens het interview met Kees van Ekris. Een uiterst interessante montage van wetenswaardigheden uit het leven van iemand die vele bestuursfuncties heeft vervuld, onder andere het voorzitterschap van Stichting Oud Woudenberg en bepalend is geweest voor vele positieve ontwikkelingen die zich met name in de laatste decennia van de twintigste eeuw in Woudenberg hebben voorgedaan.

Het tweede deel van de avond zal door Johan de Kruijff worden gevuld. Hoe zit het met de herbouw van het kasteel Groenewoude? Wanneer mogen Johan en Hanneke zich heer en vrouwe van Groenewoude gaan noemen? Het is een lange tijd rustig geweest sinds Johan zijn ambitieuze plannen in Eben-Haëzer presenteerde. Het grote moment van toen, waarop iedereen vol verwondering de plannen aanschouwde voor een nog groter exponent van de staat van glorierijke luister van weleer toen weduwe De Gruijter in 1696 het kasteel groots renoveerde. En toen werd het stil. De gemeente en de provincie vonden de uitwerkingen nog niet goed genoeg en alles leek voor de buitenwereld een langzame dood te serven. Maar niet voor Johan. Achter de schermen werkte hij door aan de realisatie van zijn plannen. Dwars door alles heen, zoals voorzitter zijn van Oud Woudenberg, activiteiten rond Kamp Amersfoort, het Schijnvliegveld SF21, heeft hij, refererend aan het laatste, inmiddels kans gezien een echt vliegtuig te laten opstijgen en op de door hem gewenste plek te laten landen. Gaat het nu echt gebeuren? Johan komt het vertellen. Niet alleen wat de bouw betreft, maar ook over de faciliteiten die de herbouw straks naar verwachting te bieden heeft. Benieuwd naar de pluktuin? Kom dan op 23 april naar Eben-Haëzer, aanvang 20.00 uur, zaal open om 19.30 uur, ontvangst met koffie of thee.

Vergeet u niet een vrijwillige bijdrage mee te nemen? Niet voor het kasteel van Johan, maar voor de onkosten van de avond.

Ody Honders

3. Andoburg/DigiShop neemt systeembeheer over

Andoburg/DigiShop neemt het systeembeheer over van Oud Woudenberg. Na het tekenen van de overeenkomst schudden voorzitter Johan de Kruijff van Oud Woudenberg en directeur Marcel Zakonski van Andoburg elkaar de hand. (foto Wim de Greef)

Waar gaat het om

Wij leven in het digitale tijdperk. De computer biedt ons onuitputtelijke mogelijkheden om dingen op te slaan, te registreren, op te zoeken, maar ook om te beheren en communiceren. Kunnen we niet meer zonder het fenomeen automatisering? Jawel, maar dan moeten we terug naar het tijdperk van Fred Flintstone, waar alles in steen werd gegraveerd en met rooksignalen werd gecommuniceerd. Maar dat willen wij niet. Hoewel, na duizenden jaren zijn de steen- en kleitabletten nog steeds leesbaar. Dit brengt tegelijk de zwakte van het digitale tijdperk aan het licht. Hoe bewaren wij onze websites, al het verzamelde, al het beschrevene voor de toekomst? De Koninklijke Bibliotheek (KB) neemt de website van de Historische Vereniging Oud-Bennekom op in haar archief, lezen we in de krant. Door de archivering wil de KB voorkomen dat waardevol-

le informatie die niet analoog verschijnt door de grote 'omloopsnelheid' het risico loopt om voorgoed verloren te gaan.

Zoektocht

Hoe gaat Stichting Oud Woudenberg hier mee om? Het bestuur worstelt al enige jaren met het probleem van het in de gelederen hebben van een professioneel systeembeheerder, die ook toekomstgericht is.

Een systeembeheerder die zorgt voor tijdige en betrouwbare back-ups, bescherming biedt tegen computervirussen, die weet hoe je goede toegangsregelingen voor gebruikers kunt treffen, altijd zorgt voor de modernste software versies, maar ook probleemoplossingen op afstand adequaat kan bieden.

Oplossing

De oplossing hebben we nu gevonden in Andoburg/DigiShop. Een betrouwbare partner die in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen al in 2011/2012 de digitale wereld (Reis door de Tijd, www.woudenbergopdekaart.nl, schoolklas, onderzoeksruijme) aan Oud Woudenberg leverde en voor een deel sponsorde. Een onderneming die haar betrokkenheid met Oud Woudenberg wederom in 2013 liet blijken door een grote sponsoring te doen bij levering van apparatuur en de installatie daarvan. Nu, in 2014 stelt Oud Woudenberg na ampele overwegingen en overleg Andoburg/DigiShop aan als automatiseringsadviseur en systeembeheerder. Deze stap naar professionaliteit hebben we kunnen nemen omdat in de samenwerking een aanzienlijke korting op het beheer is afgesproken en softwarepakketten en -updates in het kader van Microsoft Virtual Academy tegen schooltarieven en dat is tegen een fractie van de werkelijke waarde, kunnen worden aangeschaft. De *drive* en de *click* gaven echter de doorslag.

Daarnaast is Rudy de Jongh als *liaison officer* aangesteld. Hij zal de communicatie tussen Oud Woudenberg en Andoburg/DigiShop gaan verzorgen en het beheer van de website voor zijn rekening nemen. Oud Woudenberg hoopt hiermee een stap naar professionaliteit te hebben gezet waarbij onze donateurs, het bestuur en vijftig vrijwilligers dagelijks het volle profijt van de voortschrijdende techniek in hun werkzaamheden aan den lijve mogen ondervinden.

Johan de Kruijff, voorzitter

4. Expositie 700 jaar kerkgeschiedenis

*Het kerkgebouw in de 18e eeuw.
(foto van tekening van Serrurier, collectie OW 53)*

Zodra je enkele Nederlanders bij elkaar zet ontstaat er een kerk. Zo ook in Woudenberg. In de vroegste geschiedenis van ons dorp was er waarschijnlijk al een van hout gebouwde slotkapel die rond 1300 in steen werd opgetrokken. Daarna is zij tot parochiekerk ter ere van de Heilige Catharina van Alexandrië verheven.

Eeuwenlang bleef de kerk een eenvoudig doch devoot gebedshuis dat de Reformatie in alle rust over zich liet komen, zo anders dan haar gebruikers. De eerste drie dominees bleken om verschillende redenen geen succes en de klacht werd gehoord dat kinderen nog steeds bij de 'paap' werden gedoopt. De eerste predikant die echt werk van zijn ambt maakte was ds. Nicolaus Ketelius. Hij kwam in 1620 en stelde meteen een kerkenraad in. In 1640 vertrok hij naar Brazilië. Diverse predikanten volgden elkaar op in de thans tot Nederduitsch Gereformeerd omgedoopte kerk. Er was rust in de gemeente die samenkwam in de door Serrurier zo pittoresk getekende dorpskerk met zadeldak en verhoogd koor (zie tekening hierboven).

Dominee Theodorus van Toll hield het zelfs uit om 56 jaar lang de dienst in Woudenberg waar te nemen in de periode 1690-1746.

Diverse schenkingen van vooraanstaande Woudenbergse personen maakten dat de kerkelijke gemeente werd voorzien van de nodige attri-

Het kerkgebouw nu. (foto Piet de Kruijff)

buten om de eredienst te kunnen houden en de sacramenten te bedienen. Tegen de bestaande toren werd in 1808, deels op de oude fundamenteën, een nieuwe kerk gebouwd omdat de oude te klein werd. Het koor en de triomfboog werden afgebroken en de schipmuren naar het oosten en westen verlengd zodat ook de toren deels werd ingesloten.

In 1816 werd de naam Nederlandse Hervormde Kerk ingevoerd.

Voor het begeleiden van de gemeentezang werd in 1868 een orgel geplaatst dat werd geleverd door H. Knipscheer.

Diverse predikanten die tussen de 19e en 20e eeuw de gemeente hebben gediend, zoals ds. Vos, ds. Huydecoper, ds. Schuller tot Peursum, ds. Van Nes en ds. Visser Kzn. hebben boeken en geschriften achtergelaten die deels betrekking op hun Woudenbergse tijd hebben.

In 1952 vond een grote restauratie plaats, waarbij de kerk tevens met twee zijbeuken en een consistoriekamer werd uitgebreid en de toren weer aan drie zijden kwam vrij te staan.

De tentoonstelling bevat veel foto's, twee maquettes, enige attributen uit de geschiedenis van de kerk en tal van bovenvermelde geschriften.

Zij is te bezichtigen tijdens de reguliere openingsuren.

Ody Honders

5. Expositie familie De Beaufort en Den Treek-Henschoten

In de Oudheidkamer van Stichting Oud Woudenberg in het Cultuurhuis wordt binnenkort een expositie gehouden over de familie De Beaufort en het landgoed Den Treek-Henschoten.

Twee eeuwen geleden heeft deze familie hiervoor de basis gelegd en er al die tijd grote impact op gehad. Dat laatste geldt ook voor het dorp Woudenberg.

De opening van de expositie is op 10 april op 19.30 uur. Zij zal verricht worden door de heer dr. F.W.A. van Asbeck, voorzitter van de stichting de Treeker Eik en achterkleinzoon van burgemeester J.B. de Beaufort. Donateurs zijn welkom om hierbij aanwezig te zijn vanaf 19.00 uur.

*Het gezin De Beaufort (Laanzicht) bijeen op 2 januari 1900.
Staand: Willem, Henri, Noud en Ella, Karel, Ferd, Jaap en Mien, Betsy,
Greetje, Jan en Maurits. Zittend: Cor, vader J.B. de Beaufort, Kees,
moeder jkvr. C.M. de Beaufort-van Asch van Wijk.
(foto collectie jkvr. L.F.E. Eschauzier-van den Bosch, Rotterdam)*

De verbintenis van de familie De Beaufort met het landgoed begint met Willem Hendrik de Beaufort (1775-1829) wanneer hij in 1807 landgoed Den Treek met enkele hofsteden koopt. Zijn tweede zoon Arnoud Jan (1799-1866) is de vader van Johannes Bernardus de Beaufort (1847-1924), burgemeester van Woudenberg van 1872-1905. Zijn erfdeel bestond uit Rumelaar en een deel van Henschoten. Hij kreeg op huize Laanzicht met zijn echtgenote jkvr. Cornelia Maria van Asch van Wijk veertien kinderen, waarvan er drie op jonge leeftijd zijn overleden. Vier kinderen werden later in de adelstand verheven. Door dit huwelijk kwam hij ook in bezit van een ander deel van het landgoed Henschoten. Met Johannes Bernardus werd ook gelijk het onderscheid gemaakt tussen 'de Treekers' en 'de Laaners' in de familie De Beaufort.

*Laantje in het uitgebreide bosgebied van Den Treek-Henschoten.
(ansichtkaart uit 1956, uitgave L.A. van Bennekom, Arnhem, collectie OW 12343)*

Tijdens zijn leven heeft hij zich samen met zijn broer Willem Hendrik II, die Den Treek had geërfd, sterk ingezet voor de bosbouw en de verdere exploitatie van het landgoed. In 1908 brengt hij zijn bezittingen onder in de N.V. Woudenbergse Bosch en Land Exploitatie Maatschappij. In 1935 fuseert de N.V. Landgoed Den Treek met de Woudenbergse Bosch en Land Exploitatie Maatschappij tot N.V. Den Treek Henschoten.

Anno 2014 wordt het beheerd door Koninklijk rentmeesterskantoor 't Schoutenhuis BV. Door dit vakkundige beheer ligt er in Woudenberg en voor een deel in Leusden een prachtig landgoed met idyllische plekken, zoals de Pyramide van Austerlitz, het Henschotermeer, het Treekermeer, fluisterende percelen bos en heide waar flora en fauna op voortreffelijke wijze gedijen. En niet te vergeten een aantal bekoorlijke pachtboerderijen van hoge kwaliteit.

Woudenberg heeft nog steeds goede herinneringen aan burgemeester Johannes Bernardus de Beaufort als promotor van de economische ontwikkeling en het welzijn van het dorp. Hij stond aan de basis van de oprichting van Roomboterfabriek 'De Vooruitgang', de Landbouwcoöperatie en de Boerenleenbank. Maar ook was hij de initiatiefnemer voor en bekostiger van de eerste restauratie van de Pyramide in 1896 en gaf deze een nieuwe stenen obelisk. Bovendien droeg hij vele andere initiatieven, comités en verenigingen een warm hart toe. J.B. de Beaufort was onder andere beschermheer van Harmoniegezelschap 'Fidelio' en procurator van de Sint Annabroederschap. Door deze hoedanigheden was hij zeer bemind in het dorp. Daaraan heeft hij zijn standbeeld in het front van het gemeentehuis dan ook te danken.

De burgemeesterswoning Laanzicht was beeldbepalend voor het centrum van Woudenberg. Het park Laanzicht, dat nu Beaufortpark heet en waarin op de plek van de oude woning het nieuwe gemeentehuis in 1936 is gebouwd, was een geschenk van de familie. In navolging daarvan hebben nazaten van de familie De Beaufort in het afgelopen jaar een grote collectie kleding en rond de honderd andere voorwerpen aan Stichting Oud Woudenberg geschonken teneinde de herinnering levend te houden en deze voor het nageslacht te bewaren. Hieronder bevinden zich ook stukken uit de erfenis van J.K.H. de Beaufort (1879-1962), zoon van J.B. de Beaufort en burgemeester van de gemeente Leusden van 1913-1947, gewoond hebbende op huize De Heiligenberg. Deze collectie zal nu in een expositie in de Oudheidkamer worden getoond.

Beslist de moeite waard om de gang naar de tweede etage van het Cultuurhuis te wagen. Openingstijden: maandag 13.30-16.00, dinsdag 10.00-12.00, woensdag 13.30-16.00, vrijdag 18.30-20.30, zaterdag 10.00-12.00 uur. Toegang gratis.
De expositie duurt tot en met 1 november 2014.

Ody Honders

6. Parklaan 10: eerst het wild, nu het gebit

Parklaan 10, Woudenberg. (foto Piet de Kruif)

Het witte pand aan de Parklaan 10 waar tegenwoordig een tandarts zijn praktijk heeft, is een huis met een afwisselende geschiedenis. Van de oudere Woudenbergers zullen velen zich herinneren dat het de winkel was van Leendert Helms. Hij restaureerde meubels en verkocht van alles en nog wat. Aan de overkant staat het gemeentehuis, dat in 1936 werd gebouwd. Daarvoor stond er huize Laanzicht.

De huidige buurvrouw van het pand, mevrouw Wijntje Wolswinkel-van Lambalgen, wist ons het volgende te vertellen. Op Laanzicht woonde burgemeester J.B. de Beaufort, en wanneer de Beauforts op jacht waren geweest, dan werd het wild schoon gemaakt in het lagere deel van het huis. In het deel met de etage werd de was gedaan en gestreken. Kortom een huis ten dienste van de bewoners van Laanzicht. 'Wijlen Joop Blokhuis, bakker, heeft het me verteld', zo zei mevrouw Wolswinkel. En Joop kon het weten, want zijn vader Wouterus was getrouwd met Aaltje Hendrika, een van de tien dochters van Hendrikus van de Wetering, die vanaf 1873 ruim 50 jaar lang tuinbaas van Laanzicht is geweest. Bij zijn jubileum in 1923 kreeg hij daarvoor van J.B. de Beaufort een gouden zakhorloge, door zijn elf kinderen aangevuld met een gouden ketting.

Piet de Kruif en Ody Honders

7. Woudenberg in de landelijke dagbladen 1939-1945 (3) ²

Onder deze kop volgen krantenberichten uit vroeger tijden, van kranten uit het bestand van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag. De berichten zijn opgezocht en uitgeschreven door ons bestuurslid Mees de Man. Deze keer deel 4: **Krantenberichten uit 1941** (tweede gedeelte).

'Als je bekent kan je naar huis gaan'.

Tien dagen verlof ontlokten verdachte een bekentenis die hij later herriep.

Onder deze kop stond in het *Utrechts Volksblad* van 28 januari te lezen: *Een opbouwer uit Woudenberg kwam gistermiddag voor de politierechter Mr. Röling, als verdacht van diefstal van een zilverbon ter waarde van een rijksdaalder. Aan de politie had verdachte de diefstal bekend, zodat de zaak vrij eenvoudig leek. Doch het geval werd voor de rechter aanmerkelijk ingewikkelder daar de opbouwer nu de diefstal ten stelligste ontkende. Toen hij verhoord werd zei een politieman tegen hem: "Als je bekent kan je naar huis gaan" en omdat verdachte juist tien dagen met verlof zou gaan en zeer naar de huiselijke haard verlangde, bekende hij en ging verheugd de reis ondernemen naar zijn vrouw met wie hij de feestdagen doorbracht..... Mr. Röling besloot na deze mededeling de zaak aan te houden om een veldwachter en de kapitein van de opbouwer te kunnen horen.*

Utrechts Volksblad, 4 februari 1941: **Ambtelijke mededelingen:**

De Duitse artillerie zal op 5, 6, 7 en 8 februari schietoefeningen houden op de Leusderheide. De Doornseweg zal van hotel Oud-Leusden tot hotel Aart Jansen ten strengste verboden zijn voor alle verkeer (ook wielrijders en voetgangers). Op 7 en 8 februari zal de weg Zeist-Woudenberg alleen te betreden en te berijden zijn op eigen risico, daar de artillerie op deze dagen over deze weg zullen schieten.

Het verkeer zal worden omgeleid via de Dodenweg, Arnhemseweg, Baavoort door Den Treek naar Aart Jansen.

Utrechts Volksblad, 3 maart 1941:

De heer E. van Egdome is als wethouder benoemd in de plaats van de heer P. Haanschoten. Hij zal de burgemeester bij diens afwezigheid als zodanig vervangen. Bij afwezigheid van Van Egdome zal de heer H. Methorst deze als zodanig vervangen.

² De vorige delen verschenen in *Oud Woudenberg* 2012-1, 2012-3 en 2013-4.

Het Volk, 12 april 1941:

Het ontsteken van Paasvuren alsmede het afbranden van struikgewas, het verbranden van aardappelloof, zaagsel enz. is tussen zonsondergang en zonsopkomst verboden, evenals het ongedoofd achterlaten van dergelijke vuren tussen de genoemde tijden.

Utrechts Volksblad, 22 maart 1941:

De vuilnisbelt aan de Lambalgseweg nabij Scherpenzeel zal in het vervolg alleen maar beschikbaar zijn voor inwoners van Woudenberg (de zogenaamde zelfkant). De tijden wanneer er vuilnis gebracht kan worden zijn ter plaatse aangegeven.

Op 19 april 1941 bericht de *Nieuwe provinciale Groninger Courant* dat in restaurants gedurende twee dagen per week geen vlees mag worden verstrekt.

Amersfoortsche Courant, 16 mei 1941:

Er is een geval geconstateerd van mond-en klauwzeer

In *Het Volk* van 25 juni 1941 staat dat vogels veel schade aanrichten aan landbouwgewassen. Iedere grondgebruiker kan zich rechtstreeks wenden tot een jachtopziener teneinde die vogels van zijn land te verjagen of te schieten, voor zover dit geoorloofd is. De kosten bedragen een gulden per hectare bouwland.

In de *Amersfoortsche Courant* van 25 juli 1941 staat dat de openbare orde in diverse gemeenten verstoord wordt door het *uittarten van Rijksduitsers en leden van de Nat. Socialistische Beweging*. De burgemeester waarschuwt hier ernstig tegen en de politie zal tegen hen die zich hier schuldig aan maken, streng optreden.

Het Vaderland van 1 aug 1941 meldt dat Jhr. P.A.G. baron van Heeckeren van Brandsenburg opnieuw tot burgemeester van Woudenberg is benoemd.

Mees de Man

(wordt vervolgd)

8. Het duetje aan de Poort

Kruispunt de Poort vóór de verwoesting in 1945, gezien naar het noorden, de Geeresteinselaan in. Geheel rechts Café De Poort en links daarvan, achter de bomen, het Bondscafé. (ansichtkaart in collectie OW 803)

Rond de wisseling van de negentiende en twintigste eeuw bevonden zich twee café's naast elkaar aan De Poort, hoek Geeresteinselaan (oostzijde). Tot 1895 was het pand op de hoek een zogenaamde dwars-huisboerderij, die werd geleid door de familie Nieuwenhuizen. In dat jaar nam Berend van de Wetering de boerderij over en verbouwde deze tot Café De Poort, met een serre aan de kant van de Geeresteinselaan. Het andere pand dat er links naast stond en uit één etage bestond, was in die periode al een café dat in 1898 de naam 'De Vriendschap' droeg. Rond de eeuwwisseling is daar een tweede etage bovenop geplaatst en werd het omgedoopt tot Bondscafé. In die tijd werd het gerund door ene H. van de Wetering wiens moeder de bijnaam Mina Lip had! Het duet heeft niet lang geklonken. Rond 1917 vestigde kleermaker Wout Honders zich in het laatstgenoemde pand en was het dus weer Bondscafé af.

*Kruispunt De Poort in 1959, gezien naar het oosten de Dorpsstraat in.
Op de plek van het pand links stond het oude Café De Poort.
Rechts hotel restaurant de Nieuwe Poort. (foto collectie OW 34608)*

Berend van de Wetering heeft het langer volgehouden en menig Wou-
denberger zal zijn keel hebben gesmeerd met de breedvoerig op de
gevel aangeprezen 'Amstel Bieren'.

Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog werden beide panden onher-
stelbaar beschadigd bij het opblazen van De Poort door de Duitsers. Na
de oorlog heeft Berend in 1951 hotel De Nieuwe Poort aan de overkant
van de Dorpsstraat laten bouwen, doch hij is kort daarna overleden.

Nadat het in de loop der jaren in diverse handen was overgegaan is Ho-
tel Restaurant de Nieuwe Poort gesloopt om plaats te maken voor het
Poortgebouw.

Van foto's van de interieurs van de beide oorspronkelijke café's is dank-
baar gebruik gemaakt om de tapkast in de Oudheidkamer als combinatie
van die twee interieurs te reconstrueren.

Ody Honders

9. Wederom bezoek uit Canada

Bart en Jannie van Gent-Alblas uit Canada op bezoek in de Oudheidkamer. (foto Wim de Greef)

Geëmigreerde Woudenbergers weten hun weg naar de Oudheidkamer goed te vinden.

Via de website www.oudwoudenberg.nl kunnen wereldwijd via internet de *ins and outs* worden bekeken en de openingstijden opgezocht.

Waren het in september 2013 Dirk en Betty Willemsen uit Canada ³, op 16 december jl. kwamen Bart en Jannie van Gent-Alblas, uit datzelfde land, langs in de Oudheidkamer op zoek naar hun *roots*.

En vooral die van Jannie, omdat zij uit Woudenberg komt.

Zij is er één van Teus en Willy Alblas-Boot die vroeger een pluimveehouderij en melkkoeien hadden op een boerderij aan de Maarsbergseweg nummer 51.

³ Zie het artikel in *Oud Woudenberg* 2013, nr.4.

Bart komt oorspronkelijk van de Munnikenweg, daar waar het Veenendaal is. Op nummer 133 had hij met z'n ouders, Henk en Truus van Gent-Joosten een melkveehouderij.

Bart is van 1949 en hij trouwde in 1977 met Jannie, geboren in 1952.

Bart vertelde dat hij het nooit erg op verhuizen had, totdat de boerderij in Veenendaal werd verkocht en ze een andere kochten in Beusichem.

Beide ouders overleden kort daarna vrij plotseling.

De stap om nog een keer te verhuizen was nu minder groot, maar dan in een keer goed en wel naar Canada. Dit gebeurde in maart 1985.

Er zat groei in en daar werd vanaf de eerste boerderij nog twee keer verhuisd naar een grotere. De laatste was in Lucknow, Ontario.

Ze waren daar melkveehouder (*dairyfarmer*).

Bart en Jannie kregen drie kinderen, twee meisjes en een jongen.

Geen van hen had echter zin om in het boerenbedrijf te gaan.

Niet zo lang geleden konden Bart en Jannie hun boerderij goed verkopen en dat hebben ze gedaan. Nu wonen ze in een vrijstaand huis in het dorp Belgrave, Ontario.

Bart en Jannie zijn nu allebei chauffeur op een schoolbus; de bekende grote gele gevaarten. Niet omdat het moet, maar omdat het leuk is en om onder de mensen te zijn en je ziet nog eens wat onderweg.

Bart en Jannie kennen Dick en Betty Willemsen goed. Ze wonen een half uur rijden van elkaar, wat voor Canadese begrippen heel dichtbij is.

'Om de hoek is', maar nog altijd zo'n dertig à veertig kilometer rijden.

Rekent u maar uit hoe hard er dan gereden wordt ...

Wim de Greef

10. Nieuwe aanwinsten

Hieronder volgt een overzicht van nieuwe aanwinsten voor de collectie van Stichting Oud Woudenberg, die zijn geschonken tussen 1 november 2013 en 1 februari 2014. Alle gevers onze hartelijke dank!

J. Baan	Zes oude prentbriefkaarten met afbeeldingen rondom de Pyramide (per e-mail).
W.A. Baris	Boek A. van Gent, <i>De Sint Anna Broederschap van Woudenberg</i> en een boek over het koningshuis.
C.J.A. v.d. Berg-de Witte	Fotoalbum t.g.v. het huwelijk van haar ouders A.C. de Witte en M. van Daatselaar op 24 juni 1954, samengesteld door jonkheer en mevrouw Hooft en een fotoalbum van haar grootvader J.M. de Witte t.g.v. zijn 40-jarige jubileum in 1958 als jacht-opziener-bosbaas van landgoed Geerestein. En verder tientallen losse familiefoto's.
H.C. van Bruggen	DVD met eigen filmmateriaal van dorpsfestiviteiten uit 1973, 1975 en 1980 (ca. 30 minuten).
A.G. v. Dijk-v. Ee	Kopje met wapen en tekst 'Gemeente Woudenberg'.
G. Donselaar-van Laar	Ingelijst getuigschrift van haar moeder G. van de Lagemaat uit 1920 van aanname en bevestiging als lidmaat van de Nederlandse Hervormde kerk. Liederensbundel Nederlandsch Jongelings-Verbond. Geldbusje voor de kerktel. Wecketel met toebehoren, vier receptenboekjes.
W. Duiveman	Acht foto's en een ansichtkaart (om te scannen).
J. v. Egdom Hzn.	Om te fotograferen: het trouwboekje van zijn ouders. Drie kaarten t.n.v. zijn vader H. van Egdom betreffende het vrijwillig afstaan van bloed (1953-1969). Vier formulieren t.n.v. zijn grootvader J. van Egdom uit 1946 betreffende de aankoop van vijf obligaties.

H. Elsinga	Zestien ansichtkaarten van Kaasboederij De Weistaar in Maarsbergen uit de jaren 80. Twintig digitale foto's aangeleverd op usb-stick.
A.W. van de Geer-Donselaar, Kamerik	Tientallen familiefoto's uit de periode 1870-1950 en krantenknipsels uit de periode 1930-1950.
mevr. N. Gijzen	Achtentwintig financiële papieren uit de jaren 1941-1942 en drie foto's. Gevonden in haar woning aan de Landaasweg 3 tijdens verbouwwerkzaamheden. Betreft stukken van de toenmalige huurder W. Buddingh Hzn. (eigenaar S. Wolswinkel).
O.G.A. Honders	Een fles St.Georges-St.-Emillion 1945 Jean-Pierre Moueix bestemd voor de achterwand van de tapkast in de tentoonstellingsruimte van de Oudheidkamer.
C. Koster-Jansen	Negen bakelieten naamplaatjes van straten die op sorteerkasten zaten in postkantoor Woudenberg. Een koperen cijfer '3' dat op het revers van postbodes zat. Gedragen door kantoorhouder W. Duiveman.
P.D. de Kruif	Verzameling krantenknipsels, foto's en documenten, waaronder een dankbetuiging met beider portretten van J.B. de Beaufort en jkvr. C.M. van Asch van Wijk t.g.v. hun 40-jarig huwelijksjubileum op 23 juni 1910.
C. van Lambalgen	Eén van drie schelpen die van een diepte van 18 à 19 meter omhoog kwam bij een grondboring voor een nieuwe waterbron bij de brandweerkazerne op 8 januari 2014. Volgens de gangbare geologische tijdrekening zouden deze uit de Emien-periode zijn, 70-120 duizend jaar geleden, toen dit gebied, volgens de wetenschap, aan zee grensde.
C.L. de Leur	Negen zelfgemaakte foto's van een optocht tijdens het bevrijdingsfeest in 1980.
H. Mennega, Gasselte	Topografische kaart van Woudenberg uit 1905. (No. 447, schaal 1:25.000)

- H.G. Moesbergen Krantenknipsel uit 1938 uit *het Utrechts Dagblad* over de aansluiting op de waterleiding van Woudenberg en Scherpenzeel en de watertoren aan de Liniedijk die daarvoor gebouwd is.
Een lei en een doosje griffels.
Programmaboekje *Uitvoering fragmenten uit de revues 'Hannes van Wombarg' (1924) en 'Wat nu' (1928)* in het Verenigingsgebouw in 1979.
Boekje door ds. P. Bouw: *Gedenken en danken met twee bevrijdingspreken en een In Memoriam over elk der 10 slachtoffers in de gemeente Woudenberg.*
- M.L. Moesbergen, Scherpenzeel Map met familiepapieren en -foto's, documenten, boekjes e.d., kranten en knipsels uit de periode circa 1870 - 1980 verzameld door zijn vader Marinus Moesbergen Mzn (1915-1994).
- NN Twintigtal boeken over de streek en het koningshuis.
Koperkleurig tabaksdoosje.
Poster Nederland in Oorlogstijd 1940-1945 (uitgave Stichting 1940-1945, Amsterdam)
Lepeltje met portret van koning Willem-Alexander.
- H. Prins, Maarn Gietijzeren kachel en pan, gereedschap en huisraad totaal ca. 60 stuks, grotendeels uit zijn ouderlijk huis Scherpenzeelseweg 50, Maarsbergen.
- Th. van Straalen, Monster Negen ingebonden delen van het tijdschrift *Westerheem* (archeologie) 1970-1987.
Dertien kadastrale kaarten en zes detailkaarten van Woudenberg.
- D.J. Stuivenberg Boekje *De Heidelbergsche Catechismus* (1927) gebruikt door zijn oom P.W. Henzen.
Vijf bordensteunen, zwart gelakt, en om te scannen: vier familiefoto's en een foto van zijn ouderlijk huis aan de Voskuilerweg (kwekerij).
- B. van Tergouw Tinnen flesje, messing tabaksdoos, kaarsenhouder, en drinkglas met opschrift 'W.S.V. Woudenberg'.

Fr. Veldhuizen	Vier lepeltjes in doosje en een doosje met ijzeren stiften voor onder de hoeven van paarden bij sneeuw of voor op het ijs.
M.J. van Velzen-Moesbergen	Zwarte shawl van haar grootmoeder Gerritje Wolfswinkel-van de Pol (1892-1964) (Slappendel).
J. Versteeg, Middelburg	Twee facturenboeken periode 1904-1920 van zijn grootvader timmerman J. Versteeg (1872-1937).
R. Visser-van Lambalgen, Zeist	Drie briefkaarten gericht aan de Arbeidsinspectie te Utrecht van: G. Wolfswinkel, aannemer (1936) H. van Ingen Azn., slager (1942) en Tempo, transportwerktuigenfabriek (1970).
B. Westerink	Boekje door D.H. Couvée en G. Pikkemaat: <i>1813-15 ons koninkrijk geboren</i>
A. Westland	Boek <i>Trouw, een ondergrondse krant</i> . (1978) Heruitgave van alle nummers van het dagblad <i>Trouw</i> verschenen in de Tweede Wereldoorlog.
W. van der Wiel	Dertien foto's, stukken betreffende politionele acties in voormalig Nederlands-Indië 1946-1948, waar circa 25 Woudenbergers aan deel hebben genomen.
H. Wildschut	Distributiebonkaarten en twee ontheffingskaarten uit 1943 en 1944.
D.F. van Woerdekom	Foto van voetbalelftal bij bevrijdingsfeest in 1946.
G. Woudeberg Ezn.	Restant van de kop van een granaat, door de geallieerden afschoten in mei 1944 en door de staldeur terechtgekomen in een schuur bij Dorpsstraat 13.

11. Historische films in de Oudheidkamer

Dat slaat aan en daarom hebben we voor u ook het tweede kwartaal in 2014 de volgende films klaar staan.

De historische films zijn te zien april, mei en juni 2014 in de Oudheidkamer. De tijden zijn op dinsdagmorgen vanaf 10.15 uur en vrijdagavond vanaf 19.15 uur.

Datum	Film
Dinsdag 1 april 2014 en vrijdag 4 april:	Interview met Gerrit van de Lagemaat (levensloop)
Dinsdag 8 april en vrijdag 11 april:	Woudenberg in 1952
Dinsdag 15 april en vrijdag 18 april:	Mario, Dick en Gerrit stepmarathon Rome (1988)
Dinsdag 22 april en vrijdag 25 april:	Interview met Rijkje de Kruijff-de Kruif (uit de Meent)
Dinsdag 29 april en vrijdag 2 mei:	Interview met Cees van Ekris (levensloop)
Dinsdag 6 mei en vrijdag 9 mei:	Interview met Henk van Ginkel (oorlogsherinneringen 1943-1945)
Dinsdag 13 mei en vrijdag 16 mei:	Opening Oudheidkamer 21 april 1995
Dinsdag 20 mei en vrijdag 23 mei:	Interview met Wim van de Wiel (levensloop)
Dinsdag 27 mei en vrijdag 30 mei:	Opening Cultuurhuis 3 maart 2012
Dinsdag 3 juni en vrijdag 6 juni:	Interview met Gerrit den Daas (levensloop)
Dinsdag 10 juni en vrijdag 13 juni:	Henk Westbroek in Woudenberg 2004
Dinsdag 17 juni en vrijdag 20 juni:	Tabaksteelt in Woudenberg en omgeving
Dinsdag 24 juni en vrijdag 27 juni:	Roomboterfabriek 'De Vooruitgang' 1953

Als de film korter is dan een uur, draaien we de film twee keer.

Johan de Kruijff

12. Jaarlijkse minimumdonatie naar € 15

De jaarlijkse minimumdonatie van € 12,50 die Stichting Oud Woudenberg hanteert is de laagste van alle historische verenigingen in onze omgeving. Vorig jaar hebben wij u daarover bericht dat we voor dit bedrag steeds minder kunnen doen. Wij willen u graag hetzelfde of zelfs meer bieden en daarom hebben we vanaf 2014 de minimumdonatie verhoogd naar € 15.

Van een aantal van u mogen wij jaarlijks al een hoger bedrag ontvangen en als Oud Woudenberg u ook meer waard is dan € 15 per jaar, wilt u dan een extra gift overmaken?

Donatie extra aftrekbaar

De overheid is samen met de cultuursector een campagne gestart om het geven aan cultuur onder de aandacht te brengen. Veel culturele instellingen in Nederland hebben een status als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Ook Stichting Oud Woudenberg is als ANBI erkend. Wie schenkt/geeft aan een culturele instelling met een ANBI-status (hier valt ook uw jaarlijkse donatie aan Oud Woudenberg onder), kan dit bedrag aftrekken voor de inkomstenbelasting.

Bovendien geldt er sinds kort zowel in de inkomstenbelasting als in de vennootschapsbelasting een *extra* aftrek.

Particulieren mogen namelijk voor de inkomstenbelasting 25% meer aftrekken dan er gegeven wordt (met een maximum van € 1.250).

Dus als u bijvoorbeeld € 50 geeft, mag u voor de inkomstenbelasting € 50+ 25% = € 62,50 aftrekken.

Vennootschappen mogen het aftrekbare giftenbedrag zelfs verhogen met 50%, met een maximum van € 2.500.

De extra belastingaftrek loopt tot en met 2017.

Voor verdere informatie verwijzen wij u graag naar de websites

www.daargeefjeom.nl en www.anbi.nl.

Met de genoemde belastingaftrek wordt het voor u wel heel aantrekkelijk om ons een extra steuntje in de rug te geven waarvoor onze hartelijke dank.

drs. Herman Schouten, penningmeester

13. Veertig jaar Bibliotheek Woudenberg

De Bibliotheek Woudenberg viert haar 40-jarige bestaan en is daarom op zoek naar mooie verhalen en gedichten over Woudenberg. Hebt u ooit al eens een kort verhaal, column of gedicht geschreven over Woudenberg? Hebt u een Woudenbergs onderwerp dat u na aan het hart ligt?

Doe dan nu mee met de wedstrijd en stuur uw bijdrage vóór 21 maart 2014 naar info@bibliotheekeemland.nl of lever uw verhaal in bij de Bibliotheek Woudenberg, Dorpsstraat 40 (in het Cultuurhuis).

Wilt u in beide gevallen erbij vermelden:

'schrijfwedstrijd Woudenberg', uw naam, adres, telefoonnummer, leeftijd en geslacht.

De toegestane lengte is maximaal 1000 woorden.

De hoofdprijs is € 100. De prijsuitreiking vindt plaats op 11 april tijdens een schrijversborrel in de bibliotheek.

Een aantal bekende Woudenbergers lezen dan ook verhalen voor die zijn geleverd door onze cultuurhuispartner Stichting Oud Woudenberg.

Meer informatie vindt u op www.bibliotheekeemland.nl

Vrijdagochtend 16 mei vanaf 10.30 uur wordt door de Bibliotheek Woudenberg een koffieochtend georganiseerd met als gast Marijke Gravesteijn (1943) uit Maarn. Zij is de auteur van het boek *Geliefden op leven en dood*, geschreven onder het pseudoniem Meike E. de Jong.

Deze debuutroman heeft zij opgedragen aan de verzetshelden uit de Tweede Wereldoorlog. Hun leven lang hebben zij de consequenties van hun moedige gedrag ondervonden. En vaak leden ook hun kinderen, bewust of onbewust, onder de gevolgen.

Vooraf de waargebeurde herinneringen uit de Tweede Wereldoorlog in het boek zijn interessant voor de donateurs van Oud Woudenberg, want die speelden zich af in deze regio.

Tijdens haar lezing gaat Marijke Gravesteijn in op de thema's uit haar boek: mantelzorg, ouder worden en de invloed van oorlog en verzet op het verdere leven.

Er is tijd voor het uitwisselen van gedachten en eventuele discussie.

Christianne Geerdes
Teamleider Bibliotheek Woudenberg